

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний
кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко
Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець
О.П. Волосовець

НЕВРОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010101 “Лікувальна справа”

Київ
2011

НЕВРОЛОГІЯ

Укладачі:

О.Ю. Толстограєва — викладач вищої категорії
Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

Ю.С. Ілясова — викладач I категорії Вінницького
медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії педіатрії Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного 07 квітня 2011 р., протокол № 8.

Програму розглянуто і схвалено опорною цикловою комісією дисциплін терапевтичного профілю та інфекційних хвороб на спільному засіданні 31 жовтня 2011 р., протокол № 1.

Рецензенти:

С.П. Московко — доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри нервових хвороб Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова;

С.І. Барчук — завідувач неврологічного відділення Вінницької центральної районної лікарні, лікар-невролог вищої категорії.

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Неврологія” складено для спеціальності 5.12010101 “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) і освітньо-професійної програми (ОПП) затвердженої МОН України та МОЗ України в 2011 р. і навчальних планів 2011 р.

У зв'язку з реорганізацією системи охорони здоров'я в Україні гостро постає питання про якісно нову підготовку фельдшерів, які повинні мати високу фундаментальну освіту

Вивчення нервових хвороб має важливе значення для майбутніх фельдшерів, які покликані чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, а також забезпечувати ретельний догляд за хворими, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

Мета програми — на основі теоретичних знань механізмів розвитку неврологічних хвороб, клінічних проявів і перебігу захворювання, профілактики і лікування пацієнтів — навчити майбутнього фельдшера ефективно оцінювати стан пацієнта та встановлювати діагноз.

Саме тому молодші медичні працівники повинні мати глибше уявлення про етіологію не лише широко розповсюджених нервових захворювань (цереброваскулярна патологія, хвороби периферичної нервової системи та ін.), а й багатьох інших хвороб нервової системи, бути ознайомлені із сучасними методами діагностики, лікування, догляду за хворими та основними напрямками профілактики неврологічної патології.

Навчальна програма передбачає поглиблення та вдосконалення практичних умінь та навичок із невідкладних станів, набутих у процесі вивчення неврології. Навчальна дисципліна має на меті сформувати в студентів вміння і навички самостійно приймати рішення при загрозливих для життя пацієнта станах в умовах діяльності ФАПу, у відділеннях швидкої та невідкладної медичної допомоги, за непередбачених обставин, вивчити основи охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки молодшого медпрацівника установ неврологічного профілю.

При вивченні студентами нервових хвороб викладач повинен використовувати міжпредметні зв'язки з інфекційними хворобами, терапією, хірургією, акушерством, генетикою, педіатрією, спираючись на базові предмети — анатомію, фізіологію, фармакологію тощо.

При вивченні дисципліни “Неврологія” значна увага приділяється самостійній роботі студентів із пацієнтами в лікувально-профілактичних закладах, опрацюванню додаткової літератури в бібліотеках та вдома, практичному тренінгу і вдосконаленню професійних умінь у тренажерних кабінетах.

Сучасні вимоги до рівня освіти фельдшера передбачають культуру мислення, уявлення про роль наукового пізнання, знання основ психології, етики, деонтології, володіння комунікативними навичками.

Знання та вміння студенти засвоюють із позицій ролі та завдань фельдшера в лікувально-діагностичному процесі.

На вивчення дисципліни відводиться — 81 год, з них 12 — лекції, 40 — навчальна практика під керівництвом викладача, 29 —самостійна робота студента.

Засвоєння тем контролюється на навчальній практиці відповідно до конкретних цілей. Рекомендується застосовувати такі способи діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, аналіз та оцінювання результатів досліджень, вирішення ситуаційних завдань, контроль практичних навичок тощо.

Предметна (циклова) комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але при цьому не відступати від вимог кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки і навчальним планом.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- основні положення функціональної анатомії та патології нервової системи;
- етіологію, клініку, профілактику найпоширеніших нервових хвороб;
- особливості лікування неврологічних хворих.

Студенти повинні вміти:

- обстежувати неврологічних хворих;
- визначати основну неврологічну симптоматику;
- надавати невідкладну долікарську допомогу неврологічним хворим;
- забезпечувати транспортування та догляд за хворими;
- виявляти динамічні зміни в неврологічному статусі;
- проводити психопрофілактичну роботу з родичами хворих.

Студенти мають бути поінформовані про:

- нові нормативні документи МОЗ України щодо неврологічних захворювань;
- новітні досягнення в обстеженні неврологічних хворих;
- новітні досягнення в неврологічній галузі;
- використання найсучасніших фармакологічних препаратів;
- використання сучасних фітопрепаратів;
- використання сучасних методів нетрадиційної терапії.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Функціональна анатомія та патологія нервової системи. Загальна симптоматика нервових хвороб	8	2	4	2
2	Основні принципи обстеження, лікування неврологічних хворих та догляд за ними	8		4	4
3	Хвороби периферичної нервової системи	7	1	4	2
4	Інфекційні захворювання нервової системи	6	2	4	
5	Порушення мозкового кровообігу	10	2	4	4
6	Об'ємні процеси ЦНС	4		2	2
7	Травми ЦНС	6		2	4
8	Спадкові хвороби нервової системи. Хромосомні синдроми	6	1	4	1
9	Хвороби нервової системи новонароджених	8		4	4
10	Хвороби вегетативної нервової системи	6		2	4
11	Інтоксикації нервової системи	4		2	2
12	Основи охорони праці у лікувально-профілактичному закладі неврологічного профілю	2	2		
13	Невідкладні стани в неврології	6	2	4	
	Усього	81	12	40	29

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Основні принципи лікування неврологічних хворих.
2. Синдром підвищення внутрішньочерепного тиску.
3. Гангліоніт — етіологія, клініка, лікування.
4. Ішемічні транзиторні атаки — етіологія, клініка, лікування.
5. Невідкладна медична допомога при гострих порушеннях мозкового кровообігу.
6. Клініка пухлин спинного мозку.
7. Лікування спинномозкових травм.
8. Міопатії — клініка, лікування, прогноз.
9. Дитячий церебральний параліч: етіологія, клініка, лікування.
10. Сучасні погляди на проблему мігрені.
11. Неврологічні прояви ботулізму, лікування, прогноз.

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Функціональна анатомія та патологія нервової системи. Загальна симптоматика нервових хвороб

ЛЕКЦІЯ

Роль нервової системи в життєдіяльності організму.

Функціональна анатомія та патологія центральної нервової системи: стовбуру мозку, мозочка, стріапалідарної системи, спинного мозку, мозкових оболон; ураження вищих кіркових функцій (апраксія, агнозія, афазія).

Топічна діагностика ураження пірамідних та екстрапірамідних шляхів.

Центральний та периферичний параліч.

Функціональна анатомія та патологія вегетативної нервової системи: надсегментарного та сегментарного відділів.

Функціональна анатомія та патологія черепномозкових та спинномозкових нервів.

Види чутливості та її порушення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення із структурою і порядком роботи неврологічного відділення, кабінету. Особливості ведення документації неврологічного стаціонара. Спілкування з пацієнтом згідно з правилами етики та медичної деонтології.

Рішення ситуаційних задач, тестове опитування, самостійна робота із підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими:
 - укладання пацієнта в ліжку;
 - перестилання білизни тяжкохворим;
 - догляд за шкірою;
 - гігієна порожнини рота та дихальних шляхів;
 - запобігання та лікування пролежнів;
 - профілактика контрактур;
 - профілактика та лікування флебітів і тромбофлебітів;
 - накладання зігрівального компресу;
 - особливості годування тяжкохворих;
 - постановка гірчичників;
 - постановка очисної клізми;
- визначення неврологічного статусу;
- оцінка загального стану пацієнта;
- виконання призначень лікаря.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Синдром підвищення внутрішньочерепного тиску: етіологія, клінічні прояви.

Тема 2. Основні принципи обстеження, лікування неврологічних хворих та догляд за ними

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження неврологічних хворих: оцінювання загального стану пацієнта, збирання анамнезу та визначення неврологічного статусу.

Показ додаткових методів обстеження неврологічних пацієнтів та участь студентів у їх проведенні: дослідження спинномозкової рідини, нейрофізіологічні методи: ЕЕГ, реоенцефалографія, електроміографія, термографія; ультразвукові методи: ехоенцефалографія, доплерографія; нейрорентгенологічні: краніографія, спондилографія; нейровізуалізаційні: церебральна ангиографія, рентгено-комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, контрастні нейрорентгенологічні методи: пневмоенцефалографія, вентрикулографія, церебральна ангиографія, мієлографія.

Лікування неврологічних пацієнтів: медикаментозне (етіопатогенетична терапія, симптоматична терапія), хірургічне втручання, фізіотерапевтичне лікування, психотерапія, реабілітація (дієтотерапія, кінезотерапія, фітотерапія, кліматолікування, вітамінотерапія), нетрадиційні методи лікування в неврології.

Вирішення ситуаційних проб, тестове опитування, самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими:
 - укладання пацієнта в ліжку;
 - перестилання білизни тяжкохворим;
 - догляд за шкірою;
 - гігієна порожнини рота та дихальних шляхів;
 - запобігання та лікування пролежнів;
 - запобігання контрактурам;
 - запобігання та лікування флебітів і тромбофлебітів;
 - накладання зігрівального компресу;
 - особливості годування тяжкохворих;
 - постановка гірчичників;
 - постановка очисної клізми;
- визначення неврологічного статусу;
- підготовка хворого до рентгенографії попереково-

- крижового відділу хребта;
- підготовка ліжка зі щитом;
- оцінка загального стану пацієнта;
- виконання призначень лікаря.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Основні принципи лікування неврологічних хворих.

Тема 3. Хвороби периферичної нервової системи

ЛЕКЦІЯ

Етіологія захворювань периферичної нервової системи.

Мононевропатії: неврит лицьового нерва; невралгія трійчастого нерва (центрального та периферичного генезу), невропатії ліктьового, променевого, серединного, велико- та малогомілкових нервів.

Поліневрити (поліневропатії), радикуліти, радикулопатії, гангліоліти, плексити.

Неврологічні ускладнення остеохондрозу хребта: поперекові рефлекторні синдроми; поперекові компресійні синдроми.

Лікування хвороб периферичної нервової системи.

Догляд за пацієнтами з хворобами периферичної нервової системи.

Невідкладна допомога при невралгії трійчастого нерва. Допомога при дифтерійній полінейропатії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Оцінювання загального стану та неврологічного статусу пацієнтів з хворобами периферичної нервової системи. Вивчення рентгенограм, комп'ютерних томограм та інших додаткових методів за темою.

Складання плану лікування пацієнтів за темою.

Невідкладна допомога пацієнтам з хворобами периферичної нервової системи: біль при остеохондрозі хребта з корінцевим синдромом, при невралгії трійчастого нерва.

Удосконалення практичних навичок: профілактика пролежнів і лікування пацієнтів із ними, застійних явищ у легнях. Проведення катетеризації сечового міхура, сифонної клізми. Реабілітаційні заходи.

Особливості введення анальгину, пірабутолу, диклофенаку та інших препаратів. Можливі побічні дії.

Правила підготовки пацієнта до рентгенографії хребта. Особливості догляду за пацієнтами з руховими розладами (плегії, парези). Підготовка хворого до скелетного витягнення. Допомога лікарю при проведенні блокад.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування,

самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- підготовка хворого до рентгенографії попереково-крижового відділу хребта;
- визначення менінгеальних симптомів;
- підготовка та допомога лікареві під час проведення новокаїнових блокад;
- підготовка ліжка зі щитом;
- підготовка хворого до скелетного витягнення;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- надання долікарської допомоги при гострому больовому синдромі.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Гангліоніт: етіологія, клінічні прояви, лікування.

Тема 4. Інфекційні захворювання нервової системи

ЛЕКЦІЯ

Загальна характеристика інфекційних уражень нервової системи. Етіологія, патогенез. Клінічні етапи розвитку інфекційних хвороб. Симптоми, синдроми, ускладнення, діагностика, принципи лікування.

Менінгіти: гнійні, серозні. Церебральний арахноїдит. Енцефаліти: первинні, вторинні (пара- і постінфекційні). Мієліт. Поліомієліт.

Ураження нервової системи при сифілісі: ранній нейросифіліс, пізній нейросифіліс.

Ураження нервової системи при синдромі набутого імунodefіциту.

Догляд за пацієнтами. Профілактика інфекційних уражень нервової системи.

Особливості встановлення контакту з пацієнтами, їхніми родичами та близькими.

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
ВИКЛАДАЧА**

Оцінювання загального стану та неврологічного статусу пацієнта з інфекційними хворобами нервової системи.

Показ пацієнтів із інфекційними хворобами ЦНС. Аналіз карт стаціонарних хворих за темою. Складання плану лікування пацієнтів.

Удосконалення технічних навичок: профілактика пролежнів і лікування пацієнтів із ними. Проведення

катетеризації сечового міхура, сифонної клізми. Використання грілки при розладах температурної чутливості.

Визначення менінгеальних симптомів.

Підготовка пацієнтів та інструментарію до спинномозкової пункції, допомога лікарю під час її проведення.

Особливості введення антибіотиків, можливі побічні дії. Застосування специфічної терапії.

Рішення ситуаційних задач, тестове опитування, самостійна робота із підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- підготовка хворого та інструментів для проведення спинномозкової пункції;
- визначення менінгеальних симптомів;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- надання долікарської допомоги при:
 - судомному нападі;
 - гострому больовому синдромі;
 - при блюванні;
 - гіпертермічному синдромі.

Тема 5. Порушення мозкового кровообігу

ЛЕКЦІЯ

Загальна характеристика порушень мозкового кровообігу (ПМК). Їх місце серед іншої патології.

Етіологія, фактори ризику, що спричиняють ПМК. Класифікація ПМК. Клінічні прояви, ускладнення, методи діагностики, лікування. Догляд за пацієнтами.

Гострі порушення мозкового кровопостачання: церебральні гіпертонічні кризи; минущі порушення; інсульти: геморагічні, ішемічні.

Наслідки перенесеного інсульту.

Повільно-прогресуючі порушення кровопостачання мозку: дисциркуляторна енцефалопатія.

Невідкладна допомога при інсультах. Відновлювальне лікування. Особливості догляду за пацієнтами в коматозному стані, в гострому періоді, періоді реабілітації.

Роль фельдшера, сім'ї в профілактиці порушень мозкового кровообігу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ пацієнтів із ПМК. Аналіз карт стаціонарних хворих. Оцінювання загального стану пацієнта, визначення

неврологічного статусу у пацієнтів за темою.

Робота в реанімаційному відділенні. Участь у наданні невідкладної медичної допомоги при гострих порушеннях мозкового кровообігу.

Робота в судинному відділенні. Особливості догляду під час коматозного стану.

Складання плану лікування пацієнтів із ПМК: диференційоване та недиференційоване лікування, знання особливостей введення медикаментів, які частіше використовуються для невідкладної допомоги та лікування (еуфілін, кавінтон, пірацетам, актовегін, енцефабол, лазикс, антикоагулянти, гемостатики).

Особливості годування пацієнтів із порушенням ковтання.

Особливості догляду за пацієнтами похилого віку.

Рішення ситуаційних задач, тестове опитування, самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- підготовка хворого та інструментів для проведення спинномозкової пункції;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- надання долікарської допомоги при інсульті;
- невідкладна медична допомога при судомному нападі;
- невідкладна медична допомога при гіпертонічному кризі;
- невідкладна медична допомога при блюванні.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Ішемічні транзиторні атаки: етіологія, клініка, лікування.
2. Невідкладна медична допомога при гострих порушеннях мозкового кровообігу.

Тема 6. Об'ємні процеси ЦНС

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ пацієнтів із патологією за темою. Аналіз карт стаціонарних хворих.

Визначення неврологічного статусу в пацієнтів за темою заняття.

Складання плану лікування, обстеження та догляду за пацієнтами із об'ємними процесами ЦНС.

Робота в нейрохірургічному відділенні. Проведення перев'язок, виконання призначень лікаря.

Вивчення додаткових методів обстеження. Догляд за хворим, лікування.

Реабілітаційні заходи.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування, самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за післяопераційними хворими;
- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- підготовка хворого та інструментів для проведення спинномозкової пункції;
- визначення менінгеальних симптомів;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- надання невідкладної допомоги при:
 - судомному нападі;
 - гострому больовому синдромі;
 - гіпертензивному синдромі.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Клініка пухлин спинного мозку.

Тема 7. Травми ЦНС

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
ВИКЛАДАЧА**

Показ пацієнтів із черепномозковими та спинномозковими травмами. Аналіз карт стаціонарних хворих за темою.

Робота в нейрохірургічному відділенні. Визначення неврологічного статусу в пацієнтів із травмами ЦНС.

Вивчення додаткових методів обстеження.

Надання невідкладної допомоги пацієнтам із травмою центральної нервової системи.

Огляд пацієнтів із залишковими явищами травм ЦНС.

Особливості догляду за лежачими хворими. Особливості транспортування хворих із травмами ЦНС.

Реабілітаційні заходи.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування, самостійна робота із підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- визначення неврологічного статусу;
- підготовка ліжка зі щитом;
- надання долікарської допомоги при черепномозковій травмі;

- надання долікарської допомоги при спинномозковій травмі;
- транспортування пацієнтів із черепномозковою травмою;
- транспортування пацієнтів із спинномозковою травмою.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Лікування спинномозкових травм.

Тема 8. Спадкові хвороби нервової системи. Хромосомні синдроми

ЛЕКЦІЯ

Етіологія, клінічні прояви, лікування спадкових хвороб нервової системи. Нервово-м'язові хвороби: первинні м'язові дистрофії (міопатії); вторинні м'язові дистрофії, міастенія, міотонія; пароксизмальна міоплегія. Хвороби з переважним ураженням мозочкової системи (спадкові атаксії). Хвороби з переважним ураженням екстрапірамідної системи. Хромосомні синдроми. Основні клінічні симптоми. Лікування та догляд за пацієнтами.

Розсіяний склероз. Гострий розсіяний енцефаломієліт. Сирингомієлія. Бічний аміотрофічний склероз. Міастенія.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ пацієнтів за темою заняття, визначення неврологічного статусу, оцінювання потреб та встановлення проблеми пацієнта.

Планування дій фельдшера для здійснення обстеження, лікування та догляду за пацієнтом. Впровадження плану в дію, оцінювання роботи.

Удосконалення технічних навичок: профілактика пролежнів і застійних явищ у легенях, лікування пацієнтів з ними. Проведення катетеризації сечового міхура, сифонної клізми. Допомога хворому при порушенні ковтання, при больовому синдромі. Реабілітаційні заходи.

Виконання лікарських призначень, ведення документації.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування, самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- виконання призначень лікаря;
- надання долікарської допомоги при міастенічному кризі, при порушенні ковтання, больовому синдромі.

Самостійна робота

Міопатії: клінічні прояви, лікування, прогноз.

Тема 9. Хвороби нервової системи новонароджених

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ пацієнтів за темою заняття.

Складання плану лікування, обстеження та догляду за новонародженими із хворобами нервової системи. Впровадження плану в дію, оцінювання роботи.

Надання невідкладної допомоги новонародженим із травмами ЦНС.

Удосконалення практичних навичок: профілактика пролежнів і застійних явищ у легенях, лікування пацієнтів. Проведення катетеризації сечового міхура, сифонної клізми.

Удосконалення практичних, інтелектуальних та міжособистих навичок. Уміння спілкуватися з рідними пацієнта. Виконання лікарських призначень, ведення документації.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування, самостійна робота із підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- оцінювання загального стану пацієнта.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Дитячий церебральний параліч: етіологія, клінічні прояви, лікування.

Тема 10. Хвороби вегетативної нервової системи

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ пацієнтів із хворобами автономної нервової системи.

Оцінювання загального стану пацієнта та його неврологічного статусу за темою. Аналіз карт стаціонарних хворих із патологією автономної нервової системи.

Складання плану обстеження, лікування та догляду за пацієнтами.

Особливості догляду за пацієнтами із гіпоталамічним синдромом.

Визначення особливої ролі психотерапії у лікуванні

вегето-судинної дистонії.

Виконання призначень лікаря.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування, самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення вихідного вегетативного статусу;
- надання долікарської допомоги при:
 - гіпоталамічному кризі;
 - нападі мігрені (головного болю);
 - гострому больовому синдромі;
 - гіпертензивному синдромі;
 - набряку Квінке.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Сучасні погляди на проблему мігрені.

Тема 11. Інтоксикації нервової системи

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
ВИКЛАДАЧА**

Показ пацієнтів із токсичним ураженням нервової системи, аналіз карт стаціонарних хворих.

Оцінювання загального стану пацієнта та його неврологічного статусу за темою. Складання плану лікування пацієнтів.

Невідкладна допомога при інтоксикаціях нервової системи різного ґенезу.

Особливості клінічних проявів та невідкладна медична допомога при ботулізмі.

Вирішення ситуаційних проблем, тестове опитування, самостійна робота з підручниками, анотаціями на лікарські препарати.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- надання невідкладної медичної допомоги при інтоксикаціях різного ґенезу;
- невідкладна медична допомога при ботулізмі.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Неврологічні прояви ботулізму, лікування, прогноз.

Тема 12. Основи охорони праці в лікувально-профілактичному закладі неврологічного профілю

ЛЕКЦІЯ

Правові та організаційні питання охорони праці молодшого медичного працівника установ неврологічного профілю, основні положення Закону України про “Охорону праці”.

Соціальний захист потерпілих на виробництві.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Основи техніки безпеки.

Пожежна безпека.

Тема 13. Невідкладні стани в неврології

ЛЕКЦІЯ

Характеристика основних невідкладних станів в неврології: напад судом, гострий больовий синдром, мігренозний біль, гіпертонічний синдром, гіпертермія, гостре порушення мозкового кровообігу, гостре порушення свідомості (сопор, кома) або наростаюче пригнічення свідомості; нудота, блювання без полегшення, осередкові неврологічні симптоми: паралічі, парези, порушення чутливості, мовлення, ковтання — клініка, невідкладна медична допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Визначення неврологічного статусу пацієнтів. Аналіз карт стаціонарних пацієнтів із невідкладними станами. Ознайомлення з роботою реанімаційного відділення неврологічного профілю. Участь у проведенні невідкладних заходів.

Виконання лікарських призначень. Підготовка апаратури та інструментів. Ведення документації.

Практичні навички:

- догляд за тяжкохворими;
- визначення неврологічного статусу;
- надання долікарської допомоги при:
 - черепномозковій травмі;
 - гострому порушенні мозкового кровообігу;
 - спинномозковій травмі;
 - гіпоталамічному кризі;
 - нападі мігрені (головного болю);
 - судомному нападі;
 - гострому больовому синдромі;
 - гіпертензивному синдромі;
 - істеричному нападі.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Догляд за тяжкохворими:
 - укладання пацієнта в ліжку;
 - перестилання білизни тяжкохворим;
 - догляд за шкірою;
 - гігієна порожнини рота та дихальних шляхів;
 - запобігання та лікування пролежнів;
 - запобігання контрактурам;
 - запобігання та лікування флебітів і тромбофлебітів;
 - накладання зігрівального компресу;
 - особливості годування тяжкохворих;
 - постановка очисної клізми.
2. Визначення неврологічного статусу.
3. Підготовка хворого до рентгенографії попереково-крижового відділу хребта.
4. Підготовка хворого та інструментів для проведення спинномозкової пункції.
5. Визначення менінгеальних симптомів.
6. Підготовка та допомога лікарю під час проведення новокаїнових блокад.
7. Підготовка ліжка зі щитом.
8. Підготовка хворого до скелетного витягнення.
9. Оцінювання загального стану пацієнта.
10. Транспортування хворих із черепно- та спинномозковою травмами.
11. Надання долікарської допомоги при:
 - черепномозковій травмі;
 - інсульті;
 - спинномозковій травмі;
 - гіпоталамічному кризі;
 - нападі мігрені (головного болю);
 - судомному нападі;
 - гострому больовому синдромі;
 - гіпертензивному синдромі;
 - гіпертермічному синдромі;
 - істеричному нападі.

ПИТАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Роль неврології в системі охорони здоров'я. Принципи організації неврологічної допомоги.
2. Функціональна анатомія та патологія нервової системи.
3. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі: основні симптоми; догляд за пацієнтами.
4. Методика обстеження неврологічних хворих.
5. Додаткові методи обстеження в неврології.
6. Основні принципи лікування неврологічних хворих та догляду за ними.
7. Основні методи лікування неврологічних хворих. Психотерапію.
8. Неврит, невралгія, невропатія. Загальні принципи лікування та догляду за пацієнтами з ураженням периферичної нервової системи.
9. Невралгія трійчастого нерва: етіологія, основні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
10. Мононеврит лицьового нерва: основні причини, клінічні прояви, лікування, догляд за пацієнтами.
11. Мононеврити нервів верхньої і нижньої кінцівок: основні причини, симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
12. Остеохондроз хребта. Вертеброгенний попереково-крижовий радикуліт: основні симптоми, лікування.
13. Методи витягання хребта при остеохондрозі.
14. Шийний остеохондроз: клінічні симптоми, основні принципи лікування, догляд за пацієнтами.
15. Гангліоніт (оперізувальний лишай): етіологія, клінічні прояви, лікування.
16. Поліневрит (первинний і вторинний), поліневропатія: основні клінічні симптоми, лікування.
17. Первинний менінгококовий менінгіт: етіологія, епідеміологія. Менінгеальний симптомокомплекс. Зміни в цереброспінальній рідині. Лікування, догляд за пацієнтами.
18. Вторинний гнійний менінгіт: основні причини, клінічні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
19. Вторинний серозний менінгіт (туберкульозний і сифілітичний): основні симптоми, лікування.
20. Роль молодших медичних працівників у профілактиці сифілісу, туберкульозу, СНІДу.
21. Арахноїдит: етіологія, клінічні симптоми, лікування.
22. Епідемічний (летаргійний) енцефаліт, гостра і хронічна форми (паркінсонізм): етіологія, основні симптоми, лікування.
23. Кліщовий (весняно-літній) енцефаліт: епідеміологія, основні симптоми, лікування, профілактика.
24. Грипозний енцефаліт: основні симптоми, лікування, профілактика.
25. Ревматичний енцефаліт: клінічні форми. Мала хорія, основні симптоми. Лікування і догляд за пацієнтами.

26. Мієліт: основні причини, клініка. Ускладнення та запобігання їм; лікування і догляд за пацієнтами.
27. Поліомієліт: етіологія, основні клінічні періоди, лікування, профілактика, терміни вакцинації.
28. Розсіяний склероз: етіологія, патогенез, основні симптоми; лікування, догляд за пацієнтами.
29. Основні причини порушень мозкового кровообігу: патогенез, класифікація.
30. Геморагічний інсульт: етіологія, патогенез, основні клінічні форми. Ознаки, невідкладна медична допомога.
31. Субарахноїдальний крововилив: етіологія, патогенез, основні симптоми. Зміни цереброспінальної рідини. Лікування та догляд за пацієнтами.
32. Ішемічний інсульт: етіологія, патогенез, клінічні прояви, принципи диференційованого лікування, догляд за пацієнтами.
33. Емболія судин мозку: патогенез, основні клінічні симптоми залежно від рівня емболії, лікування, догляд за пацієнтами.
34. Пухлини головного мозку: загальнономозкові і вогнищеві симптоми, додаткові методи діагностики, зміни в цереброспінальній рідині, лікування і догляд за пацієнтами.
35. Пухлини спинного мозку: внутрішньомозкові (інтрамедулярні) і позамозкові (екстрамедулярні): основні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
36. Закриті черепномозкові травми: струс, забій, здавлення головного мозку. Основні симптоми.
37. Невідкладна допомога при травмах головного мозку. Догляд за пацієнтами. Ускладнення та їх лікування.
38. Переломи черепа. Перелом склепіння та основи черепа, основні клінічні симптоми, догляд за пацієнтами.
39. Травми спинного мозку: класифікація, патогенез, основні клінічні симптоми, ускладнення.
40. Правила транспортування. Лікування і догляд за пацієнтами з травмами спинного мозку.
41. Транспортування пацієнтів з переломами хребта.
42. Первинна прогресуюча м'язова дистрофія (міопатія): етіологія, патогенез, основні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
43. Сирингомієлія: етіологія, патогенез, клінічні форми, особливості лікування.
44. Міастенія та бічний аміотрофічний склероз: етіологія, патогенез, клінічні прояви, основні принципи лікування і догляду за пацієнтами.
45. Спадкові хвороби обміну та системні дегенерації: види, основні симптоми, лікування.
46. Хвороби нервової системи новонароджених: гіпоксія плода, внутрішньочерепна пологова травма, акушерський параліч.
47. Дитячий церебральний параліч: патогенез, діагностика.

Лікування.

48. Хвороби автономної нервової системи: вібраційна хвороба, мігрень, ангіоневротичний набряк (набряк Квінке). Основні клінічні симптоми, лікування.
49. Вегето-судинна дистонія: форми, етіологія, клінічні прояви.
50. Невідкладна медична допомога при симпатикоадреналовому, парасимпатичному (вагоінсулярному) кризовому стані.
51. Основи охорони праці в неврології.

ПИТАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Функціональна анатомія та патологія нервової системи.
2. Загальна симптоматика нервових хвороб.
3. Основні принципи обстеження неврологічних хворих.
4. Основні принципи лікування неврологічних хворих.
5. Неврити лицьового, променевого, ліктьового, серединного, велико- та маломілкового нервів.
6. Невралгія трійчастого нерва: етіологія, клінічні прояви, лікування.
7. Неврологічні прояви остеохондрозу хребта.
8. Менінгіти: класифікація, етіологія, клінічні прояви, лікування.
9. Енцефаліти: класифікація, етіологія, клінічні прояви, лікування.
10. Поліомієліт: етіологія, клінічні прояви, лікування, профілактика.
11. Мієліт: етіологія, клінічні прояви, лікування.
12. Геморагічний інсульт: етіологія, клінічні прояви, лікування.
13. Ішемічні інсульти, транзиторні ішемічні атаки: етіологія, клінічні прояви, лікування.
14. Субарахноїдальний крововилив: етіологія, клінічні прояви, лікування.
15. Об'ємні процеси ЦНС: етіологія, клінічні прояви, лікування.
16. Травми ЦНС: етіологія, клінічні прояви, лікування.
17. Хвороби нервової системи новонароджених: етіологія, клінічні прояви, лікування.
18. Хвороби вегетативної нервової системи: етіологія, клінічні прояви, лікування.
19. Інтоксикації нервової системи: етіологія, клінічні прояви, лікування.
20. Основи охорони праці в лікувально-профілактичних установах неврологічного профілю.
21. Невідкладні стани в неврології: клінічні прояви, невідкладна медична допомога.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Грицай Н.М., Литвиненко Н.В., Фисун Ю.О. Неврологічні захворювання у практиці сімейного лікаря. — Полтава, 2002.

Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / За ред. Є.П. Желібо. — 4-е вид. — К.: Каравела, 2005. — 344 с.

Кареліна Т.І., Касевич Н.М. Медсестринство в неврології: Підручник. — К.: Медицина, 2010.

Медсестринство в неврології: Посібник з практичних навичок / За ред. С.І. Шкробот. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.

Додаткова

Смулевич А.Б. Неврология в общемедицинской практике. — М.: Русский врач, 2001.

Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы. — М.: МЕДпресс-информ, 2004.